

מפרט המבחן בתורה בחומש במדבר לכיתה ד' – תשע"א (2011)**מסגרת המבחן**

הנושאים שייבדקו במבחן הם אלה שנלמדו בשיעורי התורה בכיתה ד' בבית הספר היסודי הממלכתי דתי על-פי תכנית הלימודים במקרא בבית הספר הממלכתי דתי, משרד החינוך והתרבות, ירושלים תשנ"ג.

במבחן שלושה חלקים: (א) ידיעת פסוקים בעל-פה; (ב) התורה ומשמעותה; (ג) פירוש רש"י לתורה;

משך הבחינה הוא שעה וחצי (90 דקות).

בנספח המצורף למפרט זה מפורטים הפסוקים שיש ללמד עם פירוש רש"י ורשימת הפסוקים שהתלמידים יידרשו לדעת בעל-פה.

שימו לב: רשימות אלו עודכנו ויש להשתמש בהן בלבד.

ברשימה הנוכחית עודכנו גם המסרים הערכיים והחינוכיים העולים מפירושו של רש"י. הדברים יובאו לידי ביטוי במבחן הן בחלק העוסק בתורה ומשמעותה והן בחלק העוסק בפירושו של רש"י.

באתר האינטרנט של מינהל החינוך הדתי ניתן למצוא מסמך ובו מיפוי מפורט של הנושאים בחומש במדבר (תכנים, רעיונות וערכים, מושגים ומונחים).

כתובת האתר היא: www.education.gov.il/Hemed תחת הקטגוריה תכניות לימודים ומבחנים.

עקרונות המבחן

- א. בחלק א' לא יותר השימוש בחומר עזר כלשהו.
- ב. בחלקים ב' ו-ג' יותר השימוש בחומש במדבר עם פירוש רש"י.
- ג. במבחן יהיו שאלות שעליהן יידרש הנבחן להשיב בלשונו ושאלות שעליהן יידרש להשיב בלשון הכתוב.

ראמ"ה: מדידה בשירות הלמידה

קריית הממשלה, דרך מנחם בגין 125, ת"ד 7222, תל-אביב מיקוד 67102
טל' 03-7632888, פקס. 03-7632889 • rama@education.gov.il
אתר ראמ"ה: <http://rama.education.gov.il>

עמוד 1 מתוך 7 עמודים

מפרט המבחן

מסך הזמן	המשקל היחסי	הנושא הנבדק	החלק
כ-10 דקות	הניקוד בחלק זה אינו חלק מהניקוד הכללי של המבחן, והוא יצוינן בנפרד. מרב הנקודות בחלק זה הוא 25.	השלמת פסוקים	א. ידיעת פסוקים בעל-פה
כ-80 דקות	75%	<ol style="list-style-type: none"> הבנת פסוקים ופרשיות שנלמדו. מצוות בחומש במדבר. מקומות, אירועים ואישים. איתור פרטים בתוך פסקה. ארגון הכתוב בדרך המעידה על הבנה. 	ב. התורה ומשמעותה
	25%	<ol style="list-style-type: none"> הבנת הכתוב על-פי פירוש רש"י. מושגים ועקרונות פרשניים המופיעים ברש"י כגון: אין מוקדם ומאוחר בתורה, סמיכות פרשיות וכד'. 	ג. פירוש רש"י לתורה

ראמ"ה: מדידה בשירות הלמידה

קריית הממשלה, דרך מנחם בגין 125, ת"ד 7222, תל-אביב מיקוד 67102
 טל' 03-7632888, פקס. 03-7632889 • rama@education.gov.il
 אתר ראמ"ה : <http://rama.education.gov.il>

עמוד 2 מתוך 7 עמודים

נספח למפרט המבחן בתורה בחומש במדבר לכיתה ד' – תשע"א (2011)

פירוט הפסוקים שיש ללמד עם פירוש רש"י ורשימת הפסוקים שהתלמידים יידרשו לדעת בעל-פה

מיקוד והערות	דיבור המתחיל	פסוק	פרק
הסיבה לריבוי המפקדים – ייתור מסר חינוכי: חיבתן של ישראל לפני ה'	"וידבר... במדבר סיני"	א	א'
גילוי המשמעות המרומזת בתיבה "ויתלדו"	"ויתלדו על משפחתם"	יח	א'
שתי משמעויות למילה "אותות" וביטויין בפסוק	"באתת"	ב	ב'
יישוב סתירה או אי-התאמה מסר חינוכי: ערכו של לימוד התורה	"ואלה תולדת אהרן ומשה"	א	ג'
ביאור הכתוב על סמך נתונים בכתוב אחר	"המשכן והאהל, מכסהו ומסך פתח"	כה	ג'
מסר חינוכי: אוי לרשע אוי לשכנו	"משפחת בני קהת יחנו... תימנה"	כט	ג'
מסר חינוכי: טוב לצדיק טוב לשכנו	"משה ואהרן ובניו"	לח	ג'
זיהוי פרטים הנרמזים בכתוב מכליל מסר חינוכי: ההתרחקות הרצויה מן החטא	"וישלחו מן המחנה"	ב	ה'
גילוי המשמעות של סמיכות פרשיות	"כי יפלא", "נדר נזיר"	ב	ו'
ריאליה	"מחרצנים", "זג"	ד	ו'
משמעות הברכה	"יאר ה'", "ויחנך"	כה	ו'
משפט שמושאו אינו ברור	"ואני אברכם"	כז	ו'
גילוי המשמעות על סמיכות פרשיות – מעלתו של אהרון	"בהעלתך" (ד"ה הראשון)	ב	ח'
גילוי המשמעות המרומזת בתיבה "פני"	"אל מול פני המנורה"	ב	ח'
עיון בפירוש למציאת טעם לחזרה בכתוב – מעלתו של אהרון	"ויעש כן אהרן"	ג	ח'
פירוש המושג "לקיחה" לגבי אדם. בניגוד לחפץ. מסר חינוכי: הזכות לשרת את ה'	"קח את הלויים"	ו	ח'

ראמ"ה: מדידה בשירות הלמידה

קריית הממשלה, דרך מנחם בגין 125, ת"ד 7222, תל-אביב מיקוד 67102
טל' 03-7632888, פקס. 03-7632889. rama@education.gov.il
אתר ראמ"ה: <http://rama.education.gov.il>

עמוד 3 מתוך 7 עמודים

מיקוד והערות	דיבור המתחיל	פסוק	פרק
אין מוקדם ומאוחר בתורה	"בחדש הראשון"	א	ט'
הבחנה בין סוגי ציוויים שונים	"ככל חקתיו וככל משפטיו"	ג	ט'
מיקוד המודעות לערך מסר חינוכי: רצון עז לקיים מצוה	"למה נגרע"(מהמילים: "וראויה הייתה...")	ז	ט'
ההבדל בין פסח ראשון לפסח שני	"או בדרך רחקה"	י	ט'
מסר חינוכי: השבת אבדה	"מאסף לכל המחנת" (עד המילים: "נחזירו לו")	כה	י'
סימני נו"ן הפוכה	"ויהי בנסוע הארון"	לה	י'
משה מצוה את ארון ה'	"קומה ה'"	לה	י'
מי הם משנאי ה'? חיבת הקב"ה לעם ישראל	"משנאיך"	לה	י'
מסר חינוכי: הגנות שבכפיות-טובה	"רע באזני ה'", "ויחר אפו"	א	י"א
פתרון קושי באמצעות משל	"ויצעק העם אל משה"	ב	י"א
גילוי משמעות המרומזת בתיבה	"והאספסף"	ד	י"א
יישוב סתירה לכאורה בין שני עניינים	"מי יאכלנו בשר"	ד	י"א
יישוב סתירה לכאורה בין שתי פרשיות	"אשר נאכל במצרים"	ה	י"א
יישוב סתירה לכאורה בין שתי פרשיות	"והמן כזרע גד"	ז	י"א
שכרם של הסובלים למען ישראל. שכר מידה כנגד מידה	"אשר ידעת כי הם וגו'"	טז	י"א
לקשר עם רש"י לעיל ח, ו	"ולקחת אותם"	טז	י"א
התשובה לטענה השניה של משה	"ולא תשא אתה לבדך"	יז	י"א
מסר חינוכי: מידת הענווה	"וישארו שני אנשים"	כו	י"א

ראמ"ה: מדידה בשירות הלמידה

קריית הממשלה, דרך מנחם בגין 125, ת"ד 7222, תל-אביב מיקוד 67102
 טל' 03-7632888, פקס. 03-7632889 • rama@education.gov.il
 אתר ראמ"ה: <http://rama.education.gov.il>

עמוד 4 מתוך 7 עמודים

מיקוד והערות	דיבור המתחיל	פסוק	פרק
עיון בפירוש להשלמת פרטים שאינם מבוארים בפסוק	"והמה בכתבים"	כו	י"א
מידות : כיצד מספרים בשבחו של אדם	"ויצאו שניהם"	ה	י"ב
דרך ארץ ; האחריות המוטלת על המנהיג	"רפא נא לה"	יג	י"ב
שכר מידה כנגד מידה	"והעם לא נסע"	טו	י"ב
גילוי המשמעות של סמיכות פרשיות מסר חינוכי : צריך ללמוד מכשלונות	"שלח לך אנשים"	ב	י"ג
הבנת הריאליה, סימנים לבדיקת החוזק של יושבי הארץ	"החזק הוא הרפה"	יח	י"ג
שינוי מלשון רבים ליחיד. ערך תפילה על קברי צדיקים	"ויבוא עד חברון"	כב	י"ג
דרך הפניה של כלב	"אל משה"	ל	י"ג
חטאם של המרגלים בהבנת מחשבות ה' שהיו לטובה	"ארץ אוכלת יושביה"	לב	י"ג
חסדי ה' בבשורה טובה לאחר גזר דין של עונש קשה	"כי תבואו"	ב	ט"ו
הבנת הצורך בכתוב על-פי נתונים מכתובים אחרים	"כי לא פרש מה יעשה לו"	לד	ט"ו
פירוש מילים דו-משמעיות	"ועשו להם ציצת"	לח	ט"ו
דרכים למנוע את המשיכה אל החטא.	"ולא תתורו"	לט	ט"ו
סמיכות פרשיות – חשיבות שמירת שבת וציצית	מהמילים : "מיסודו של ר' משה הדרשן..."	מא	ט"ו
אוי לרשע ואוי לשכנו ; הסיבות למחלוקת	"ודתן ואבירם"	א	ט"ז
מסר חינוכי : האחריות המוטלת על המנהיג בהשכנת שלום	"וישלח משה"	יב	ט"ז
מסר חינוכי : לקטורת אין כוח משל עצמה אלא "החטא הוא הממית"	"ויעמוד בין המתים"	יג	י"ז
זכר למניעת חטא בעתיד	"למשמרת לאות"	כה	י"ז

ראמ"ה: מדידה בשירות הלמידה

קריית הממשלה, דרך מנחם בגין 125, ת"ד 7222, תל-אביב מיקוד 67102
טל' 03-7632888, פקס. 03-7632889 • rama@education.gov.il
אתר ראמ"ה : <http://rama.education.gov.il>

עמוד 5 מתוך 7 עמודים

מיקוד והערות	דיבור המתחיל	פסוק	פרק
ביאור הכתוב על סמך נתונים שנלמדו בכתוב אחר	"אל מחוץ למחנה"	ג	י"ט
הבנת הייתור בפסוק	"כל העדה"	א	כ'
סמיכות פרשיות. מעלת הצדיק גם לאחר מותו.	"ותמת שם מרים"	א	כ'
זכותה של מרים	"ולא היה מים לעדה"	ב	כ'
ביאור כתוב על סמך נתונים בכתוב אחר – בין ישראל לאדם	"פן בחרב אצא לקראתך"	יח	כ'
מעלתו של אהרן כרודף שלום ושכרו	"כל בית ישראל"	כט	כ'
פירוש מילים דו-משמעיות	"דרך האתרים"	א	כ"א
מסר חינוכי: הצדיק אינו נוקם	"ויתפלל משה"	ז	כ"א
מיקוד המודעות לערך כוחה של התפילה, (אין הנחש ממית או מחייה)	"כל הנשוד" (מהמילים: "ואמרו רבותינו...")	ח	כ"א
חסרונותיו של הרשע (הרוח הגבוהה של בלעם)	"להלוך עמכם"	י"ג	כ"ב
מסר חינוכי (השוואה בין צדקותו של אברהם לרשעותו של בלעם)	"ויחבש את אתנו"	כא	כ"ב
חיבתן של ישראל לפני הקב"ה	"לא הביט און ביעקב" (מהמילים "ד"א")	כא	כ"ג
זכותם של ישראל בחיוב המצוות	"הן עם כלביא יקום"	כד	כ"ג
מסר חינוכי (שבחן של ישראל בסידור המחנה וכן ברש"י כ"ד, ה' מה טבו אהליך יעקב")	"שכן לשבטיו"	ב	כ"ד
סיבה לריבוי המניינים – תשובת רש"י באמצעות משל	"ויהי אחרי המגפה"	א	כ"ו
ריאליה – אופן החלוקה ומשמעותה	"לרב תרבה נחלתו"	נד	כ"ו
מסר חינוכי: הנשים מחבבות את הארץ	"ובאלה לא היה איש"	סד	כ"ו
זיהוי קשר סיבתי בין מאורעות	"ויקרב משה את משפטן"	ה	כ"ז

ראמ"ה: מדידה בשירות הלמידה

קריית הממשלה, דרך מנחם בגין 125, ת"ד 7222, תל-אביב מיקוד 67102
 טל' 03-7632888, פקס. 03-7632889 • rama@education.gov.il
 אתר ראמ"ה: <http://rama.education.gov.il>

עמוד 6 מתוך 7 עמודים

מיקוד והערות	דיבור המתחיל	פסוק	פרק
מיקוד המודעות למנהיגותו של משה	"וידבר משה אל ה'"	טו	כ"ז
מיקוד המודעות לערך ההנהגה הראויה	"אשר יצא לפניהם"	יז	כ"ז
מיקוד המודעות לערך של עין טובה של משה	"ויסמך את ידיו"	כג	כ"ז
מיקוד המודעות לערך של מסירות נפש של משה לציווי ה'	"וידבר משה"	ג	ל"א
שבחן של מנהיגי ישראל בעיני העם	"וימסרו"	ה	ל"א
מסר חינוכי : המתחיל במצווה אומרים לו גמור	"אתם ואת פינחס"	ו	ל"א
מיקוד המודעות לדרכי המלחמה של ישראל	"בחרב"	ח	ל"א
שבחן של ישראל שהיו כשרים וצדיקים שלא נחשדו על הגזל	"ויקחו את כל השלל"	יא	ל"א
הכרת המקור של הלכה בכתוב	"תעבירו באש"	כג	ל"א
הכרת המקור של הלכה בכתוב	"וכל אשר לא יבא באש"		
הכרת המקור של הלכה בכתוב	"תעבירו במים"		
השוואה בין פסוקים למציאת המסר החינוכי : חשיבות האדם על פני הרכוש	"נבנה למקננו פה"	טז	ל"ב
ריאליה	"קדמה מזרחה"	טו	ל"ד
מסר חינוכי : שני פירושים 1) הכהונה משרה שכינה בישראל, הרציחה מסלקת שכינה. 2) אחריות הכהן הגדול על כלל ישראל.	"עד מות הכהן הגדל"	כה	ל"ה

רשימת פסוקים ללימוד בעל פה

(האות המציינת את הפרק מודפסת במודגש, והפסוקים מצוינים באותיות רגילות)

י', ט-י; י"א, כב; י"ב, ג, ז-ח, יא, יג; י"ד, ז', י"ט-כ'; ט"ז, כב; כ"ג, ז-י; כ"ד ה-ט'.

ראמ"ה: מדידה בשירות הלמידה

קריית הממשלה, דרך מנחם בגין 125, ת"ד 7222, תל-אביב מיקוד 67102

טל' 03-7632888, פקס. 03-7632889. rama@education.gov.il

אתר ראמ"ה : <http://rama.education.gov.il>

עמוד 7 מתוך 7 עמודים